

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 581/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. KLUČKOVÁ, advokátka s. r. o., Pluhová 29, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-11C/38/2022 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-11C/38/2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje** v konaní sp. zn. B1-11C/38/2022 konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré je Mestský súd Bratislava IV **povinný** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. IV. ÚS 581/2024-13 z 19. novembra 2024 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky, ktorá sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. júla 2024 domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej aj „mestský súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-11C/38/2022 (ďalej aj „napadnuté konanie mestského súdu“). Súčasne žiadala prikázať mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a navrhovala, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadostučinenie 8 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka v napadnutom konaní vystupuje v procesnom postavení žalobkyne domáhajúcej sa zaplatenia 20 000 eur spolu s príslušenstvom voči žalovanému. Sťažovateľka svoj nárok na zaplatenie odôvodňuje nesplnením povinnosti žalovaného zaplatiť časť kúpnej ceny. Návrh na vydanie platobného rozkazu podala 30. marca 2022.

3. Okresný súd Banská Bystrica vydal 19. apríla 2022 platobný rozkaz sp. zn. 24Up/335/2022, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalovanú sumu v lehote 15 dní od doručenia platobného rozkazu, resp. v rovnakej lehote podať odpor s vecným odôvodnením. Odpor žalovaného proti platobnému rozkazu bol sťažovateľke doručený 24. júna 2022, ktorá sa k nemu vyjadrila podaním zo 6. júla 2022. Zároveň navrhla pokračovať v konaní. Upovedomením o postúpení veci z 11. júla 2022 Okresný súd Banská Bystrica oznámil stranám sporu, že vec bola postúpená na Okresný súd Bratislava I na konanie podľa Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

4. Po doručení vyjadrenia sťažovateľky mestský súd neuskutočnil žiaden úkon vo veci. Z uvedeného dôvodu sťažovateľka požiadala súd o konanie vo veci a nariadenie termínu pojednávania podaním z 2. februára 2023. Konajúci súd napriek tomu nezačal postup vo veci, a preto podala 14. apríla 2023 opakovanú žiadosť o konanie vo veci a nariadenie termínu pojednávania. Po ďalšom období nečinnosti súdu podala 15. augusta 2023 sťažnosť na prietahy v konaní.

5. Z obsahu súdneho spisu, ktorý si ústavný súd vyžiadal pred rozhodnutím vo veci samej, vyplýva, že mestský súd pristúpil k vyhotoveniu predvolania na pojednávanie 3. decembra 2024 a pojednávanie nariadil na 28. marec 2025. Zároveň overovaním aktuálneho stavu napadnutého konania dopytom na Call centre mestského súdu bolo zistené, že ďalší termín pojednávania bol nariadený na 9. máj 2025.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu jej v bode 1 označených práv, a to v dôsledku neefektívneho konania. Súd dlhodobo nevykonáva procesné úkony účinne smerujúce ku skončeniu konania rozhodnutím vo veci samej. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti nenariadil žiaden termín pojednávania, vec neprejednal a ani nerozhodol.

7. Sťažovateľka uvažuje o právnej a skutkovej náročnosti predmetu konania. Poukazuje na to, že prejednávaná vec nie je skutkovo ani právne zložitá. Dôvodí tým, že v konaní nie je sporné,

že sporové strany uzatvorili kúpnu zmluvu, z ktorej sťažovateľka na rozdiel od žalovaného svoj záväzok už splnila. Žalovaný v konaní argumentuje existenciou mimosúdnej dohody, ktorú však sťažovateľka popiera. Vzhľadom na tieto okolnosti sťažovateľka konštatuje, že predmet sporu nemožno označiť za skutkovo alebo právne obzvlášť zložitý.

8. Sťažovateľka sa domnieva, že dĺžka konania presahujúca 2 roky bez toho, aby vo veci bolo čo i len nariadené pojednávanie (v čase podania ústavnej sťažnosti, pozn.), je objektívnym kritériom na konštatovanie prieťahov v konaní a túto okolnosť považuje za exemplárny prípad úplného popretia práva na prejednanie veci v primeranej lehote.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

9. Mestský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti sp. zn. 1SprV/878/2024 z 19. decembra 2024 opísal priebeh napadnutého konania z jeho časového hľadiska, ktorý je totožný s opisom jeho priebehu sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti. Nad rámec uvedeného poukázal na interný postup pri rozhodovaní v napadnutom konaní, a to na pokyn sudkyne adresovaný vyššej súdnej úradníčke vyhotoviť právnu analýzu v danej veci.

10. K prieťahom v konaní uviedol, že ich výskyt hodnotiť nebude a ponecháva rozhodnutie ústavnému súdu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

12. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní.

13. Predmetom posúdenia ústavným súdom je tvrdenie sťažovateľky, že napadnuté konanie je charakterizované nečinnosťou mestského súdu, ktorý od doručenia žaloby vo veci nekonal a nepristúpil k nariadeniu termínu pojednávania, a to napriek tomu, že sťažovateľka sa opakovane domáhala postupu v konaní.

14. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 318/2022).

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v civilnom spore, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana sporu obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

16. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

17. K posúdeniu kritéria právna a faktická zložitosť veci ústavný súd uvádza, že predmetom konania je zaplatenie 20 000 eur z titulu neuhradenia druhej časti kúpnej ceny za nehnuteľnosť. Po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu ústavný súd konštatuje, že vec sa vôbec nejaví ako skutkovo ani právne zložitá. Obrana žalovaného je založená na tvrdení o uzatvorení dohody o splátkovom kalendári, pričom sťažovateľka uzatvorenie tejto dohody neguje a predkladá dôkazy na preukázanie tohto tvrdenia. Naznačená skutková situácia evokuje, že úlohou súdu je vyhodnotiť protichodné tvrdenia sporových strán, čo nemožno bez ďalšieho spájať so skutkovou náročnosťou konania. Ústavný súd nezistil z obsahu spisu, že by v predmetnom konaní mala byť riešená špecifická právna otázka.

18. Pokiaľ ide o správanie účastníkov konania, ústavný súd vníma opakovanú snahu sťažovateľky o dosiahnutie postupu súdu v konaní, ktorý napriek dvom žiadosťiam o nariadenie termínu pojednávania vo veci nekonal. Sťažovateľka k dĺžke trvania konania nijako neprispela, práve naopak, vyvíjala úsilie o to, aby v konaní nastal nevyhnutný posun.

19. S prihliadnutím na už uvedené možno postup súdu spočívajúci v absolútnej nečinnosti identifikovať ako jediný dôvod vzniknutých prietahov v konaní. Od postúpenia veci Okresným súdom Banská Bystrica (v tom čase, pozn.) Okresnému súdu Bratislava I tento vo veci okrem doručovania písomností nevykonal žiaden úkon.

20. S účinnosťou od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov v ostatných veciach [teda mimo trestnoprávných vecí, rodinnoprávných vecí vrátane vecí podľa prvej a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti Civilného mimosporového poriadku, obchodnoprávných vecí vrátane vecí podľa § 23 a § 26 až § 29 CSP v znení účinnom od 1. júna 2023 a agendy konkurzu, reštrukturalizácie, oddĺženia a obchodného registra, pozn.] od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava III a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava IV.

21. V napadnutom konaní teda došlo k neodôvodneným prietahom zo strany súdu, keď tento bol od postúpenia mu veci (11. júla 2022) až do 3. decembra 2024 (keď vydal predvolanie na 28. marec 2025) viac ako 2 roky vo veci úplne nečinný. Už len táto skutočnosť sama osebe odôvodňuje záver

o ústavnoprávne neudržateľnom postupe súdu, keď ústavný súd musí konštatovať porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Zároveň je v tejto súvislosti potrebné poukázať aj na aktuálny stav napadnutého konania, keď ani po uplynutí 2 rokov a 9 mesiacov od jeho začatia nebolo vo veci vydané žiadne meritórne rozhodnutie (napadnuté konanie teda stále prebieha a nasledovať bude pojednávanie 9. mája 2025). Na základe uvedených skutočností teda ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom mestského súdu v napadnutom konaní porušené (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadost'učinenie

22. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľky svojou nečinnosťou, vo veci konal.

23. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd zistil porušenie označených práv sťažovateľky postupom mestského súdu v napadnutom konaní, pričom toto nie je dosiaľ právoplatne skončené, prikázal mestskému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

25. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadost'učinenie 8 000 eur a uvádza, že dôvodom žiadosti o priznanie primeraného zadost'učinenia je už samotná dĺžka napadnutého konania. Dodáva, že vec je hodná osobitného zreteľa, a to s ohľadom na to, že v napadnutom konaní nielenže nebolo vydané rozhodnutie, ale súd dokonca ani nenariadil (v čase podania ústavnej sťažnosti, pozn.) pojednávanie. Dôvod hodný osobitného zreteľa vzhliada v neexistencii zmysluplnej obrany na strane žalovaného a vysokom veku sťažovateľky.

26. Ústavný súd pri určení sumy finančného zadost'učinenia vzal do úvahy celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ako aj to, že súd neodôvodniteľne vo veci nekonal. Z uvedených dôvodov považoval za primerané priznanie finančného zadost'učinenia 1 500 eur (bod 3 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhoviel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

27. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 856,75 eur (bod 4 výroku nálezu). Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej

sťažnosti), čo celkovo predstavuje 713,96 eur. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľky zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právna zástupkyňa sťažovateľky je platiteľkou tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnej zástupkyne sťažovateľky vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %.

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. apríla 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu